

Normativa internacional

O artigo 10.2 da Constitución Española de 1978 establece que as normas relativas aos dereitos fundamentais e as liberdades que o propio texto constitucional recoñece deben se interpretadas de conformidade coa Declaración Universal dos Dereitos Humanos e os tratados e acordos internacionais sobre as mesmas materias ratificados por España.

O marco normativo internacional de referencia confórmano, principalmente, as seguintes disposicións:

- A Declaración dos Dereitos do Neno, proclamada pola Asemblea Xeral das Nacións Unidas na súa resolución 1.386 (XIV), do 20 de novembro de 1959.
- A Convención sobre os Dereitos do Neno do 20 de novembro de 1989, aprobada pola Asemblea Xeral das Nacións Unidas e ratificada por España en 1990.
- A Resolución A3-0172/92 do Parlamento Europeo, pola que se aproba a Carta Europea dos Dereitos do Neno.
- O Convenio da Haia, do 29 de maio de 1993, relativo á protección do neno e á cooperación en materia de adopción internacional, ratificado por España en 1995.

Existen ademais diversos convenios e tratados internacionais, impulsados por organizacións internacionais como as Nacións Unidas, a Organización Internacional do Traballo ou o Consello de Europa e ratificados por España, en materias sectoriais que afectan a nenos, nenas e adolescentes: traballo infantil, subtracción de menores, explotación sexual, adopción internacional etc., así como outras resolucións e recomendacións emanadas destes organismos internacionais e das institucións da Unión Europea, que inspiran, orientan e complementan o recoñecemento, respecto e aplicación dos dereitos da infancia e da adolescencia en España.

Entre os instrumentos máis recentes poden mencionarse: a Convención do Consello de Europa sobre a loita contra a trata de seres humanos de 2009; o Convenio da Haia relativo á competencia, á lei aplicable, ao recoñecemento, á execución e á cooperación en materia de responsabilidade parental e de medidas de protección dos nenos, ratificado por España en 2010 e o Convenio Europeo en materia de adopción de menores, aprobado en Estrasburgo o 27 de novembro de 2008 e ratificado por España en 2010.

Normativa estatal

A Constitución Española de 1978, norma suprema do ordenamento xurídico español, realiza, ao longo do seu articulado, diferentes mencións respecto da infancia e da adolescencia:

- O artigo 39 -capítulo III do título I- recolle que os poderes públicos asegurarán a protección social, económica e xurídica á familia, así como a protección integral dos fillos e das fillas, establecendo como obriga das e dos proxenitores prestar asistencia de toda orde ás fillas e aos fillos habidos dentro e fóra do matrimonio durante a súa minoría de idade. Ademais, o apartado 4 determina que os nenos e nenas gozarán da protección prevista nos acordos internacionais que velan polos seus dereitos.

- O artigo 10 proclama que a dignidade da persoa, os dereitos inviolables que lle son inherentes, o libre desenvolvemento da personalidade, o respecto á lei e aos dereitos dos demais son o fundamento da orde política e da paz social.
- O artigo 14 establece o principio de igualdade ante a lei, sen que poida existir discriminación ningunha por razón de nacemento, raza, sexo, relixión, opinión ou calquera outra condición persoal ou social.
- O artigo 20 -sección 1ª, capítulo II, título I- reconece a liberdade de expresión e comunicación e indica no apartado 4 que estas liberdades teñen o seu límite no respecto aos dereitos fundamentais e liberdades públicas, nos preceptos das leis que os desenvolven e, especialmente, no dereito ao honor, á intimidade, á propia imaxe e á protección da xuventude e da infancia.

Da normativa estatal en materia de infancia e adolescencia destácanse, ademais:

- A Lei orgánica 10/1995, do 23 de novembro, do Código Penal.
- A Lei orgánica 1/1996, do 15 de xaneiro, de protección xurídica do menor, marco de protección das persoas menores de idade que vincula a todos os poderes públicos, as institucións directamente relacionadas coa infancia, nais e pais, familiares e cidadanía en xeral.
- A Lei orgánica 4/2000, do 11 de xaneiro, sobre os dereitos e liberdades dos estranxeiros en España e a súa integración social, especialmente no que atinxe a persoas menores de idade estranxeiras non acompañadas, desenvolvida mediante o Real decreto 557/2011, do 20 de abril, polo que aproba o seu o regulamento.
- A Lei orgánica 5/2000, do 12 de xaneiro, reguladora da responsabilidade penal dos menores, desenvolvida polo Real decreto 1774/2004, do 30 de xullo, polo que se aproba o seu regulamento.
- A Lei orgánica 8/2015, do 22 de xullo, de modificación do sistema de protección á infancia e á adolescencia.
- A Lei 1/2004, do 28 de decembro, de medidas de protección integral contra a violencia de xénero.
- A Lei 54/2007, do 28 de decembro, de adopción internacional.
- A Lei 4/2015, do 27 de abril, do Estatuto da Vítima do Delito.
- A Lei 26/2015, do 28 de xullo, de modificación do sistema de protección á infancia e á adolescencia.
- O Código Civil, como norma reguladora do dereito de familia e das relacións xurídico-privadas.

Normativa autonómica

A Xunta de Galicia desenvolve a súa actuación dentro do marco de competencias exclusivas que lle atribúe o Estatuto de Autonomía nos apartados 23 e 24 do artigo 27: a asistencia social e a promoción do desenvolvemento comunitario.

Da normativa autonómica con rango de lei en materia de infancia e adolescencia destácanse:

- A Lei 5/1997, do 22 de xullo, de administración local de Galicia, na que se encomenda ás Entidades Locais a responsabilidade na prestación de servizos sociais comunitarios básicos e específicos e a execución de programas destinados á infancia e á xuventude.
- A Lei 2/2006, do 14 de xuño, de dereito civil de Galicia, que recolle a regulación relacionada coa protección de menores no título I “Da protección dos menores” e título II “Da adopción”.
- A Lei 13/2008, do 3 de decembro, de servizos sociais de Galicia.
- A Lei 3/2011, do 30 de xuño, de apoio á familia e á convivencia de Galicia, que dedica o seu título II á infancia e á adolescencia e, tal e como indica no seu Preámbulo, desde unha perspectiva global que non restrinja a actuación dos poderes públicos ao ámbito da protección, senón que a faga extensible ao desenvolvemento de políticas de benestar que favorezan e garantan ao conxunto da poboación infantil e adolescente un nivel de vida digno. Esta perspectiva global implica asumir que a responsabilidade da atención aos nenos, nenas e adolescentes recae, en primeiro lugar, nos pais, nais ou persoas titoras, pero tamén nas administracións públicas e na sociedade en xeral.

Doutra banda, o artigo 38 recolle os principios que rexerán a actuación dos poderes públicos de Galicia no exercicio das funcións de atención e protección á infancia e á adolescencia. Estes principios reitores son:

- a) A primacía do interese da persoa menor sobre calquera outro interese que inspire as actuacións públicas ou privadas de quen se encargue da súa protección por lexítimo que este sexa.
- b) A promoción, o respecto e a defensa dos dereitos individuais e colectivos recoñecidos aos nenos, ás nenas e aos e ás adolescentes coas garantías e nas condicións establecidas polo ordenamento xurídico e mais a remoción dos obstáculos que impidan ou dificulten o seu exercicio.
- c) O mantemento da persoa menor de idade no núcleo ou ámbito familiar ou no medio de orixe, agás que non sexa conveniente para o seu interese.
- d) A consecución da integración socio-familiar dos nenos, nenas e adolescentes, garantindo, sempre e cando sexa posible, a permanencia no seu ambiente familiar e medio comunitario.
- e) O estudo da problemática da infancia e da adolescencia e a aplicación dos programas e das medidas, tanto preventivas coma paliativas, desde unha perspectiva global.
- f) O fomento da solidariedade e a sensibilidade social perante as dificultades que afecten á infancia e á adolescencia, co obxecto de previr a marxinación e a explotación infantil, así como calquera manifestación de abuso, acoso e maltrato físico, psíquico ou emocional, e impulsar o papel da sociedade civil en defensa dos dereitos e as liberdades das e dos menores.

g) O carácter eminentemente educativo e socializador de todas as medidas e actuacións que se adopten en relación cos nenos, nenas e adolescentes.

h) A obxectividade, a imparcialidade e a seguridade xurídica nas actuacións de atención e protección, garantindo, sempre e cando sexa necesario, o carácter colexiado e interdisciplinar na toma de decisións.

i) A confidencialidade e a reserva en relación con todas as actuacións que se leven a cabo en interese e defensa das persoas menores de idade.

j) A axilidade na toma de decisións nas actuacións que as afecten.